

підвищенню якості вітчизняної продукції і послуг та досягненню нею конкурентноспроможності як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Вітчизняні підприємці й виробники повинні надати споживачеві якісну вітчизняну продукцію та послуги, які були б кращі за іноземні аналоги, і цим самим гідно представити Україну на міжнародному ринку, адже національний виробник – це обличчя країни, яку він представляє.

Література

1. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII в ред. від 13.01.2006 р.
2. Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності: Закон України від 01.12.2005 р. № 3164-IV.
3. Про заходи щодо вдосконалення діяльності у сфері технічного регулювання та споживчої політики: Указ Президента України від 13.07.2005 р. № 1105/2005.
4. Про схвалення Концепції розвитку технічного регулювання та споживчої політики у 2006–2010 роках: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.05.2006 р. № 267-р.
5. Про затвердження Програми запровадження системи управління якістю в органах виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.05.2006 р. № 614.
6. Саєвич І. Вступ України до СОТ: Здобутки Держспоживстандарту в 2006 році // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2007. – № 1. – С. 6-9.
7. ДСТУ ISO 9000 – 2001. Системи управління якістю. Основні положення і словник.

УДК 342.51(477)

В.Л. Наумов

ВИКОНАВЧА ВЛАДА І СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЇЇ ЯКІСТЮ В УКРАЇНІ

Як відомо, 11 травня 2006 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову за № 614 про запровадження в органах виконавчої влади системи управління якістю. Цією постановою також була затверджена Програма запровадження системи управління якістю в органах виконавчої влади (надалі – Програма).

Система управління якістю в органах виконавчої влади базується на положеннях та принципах міжнародних стандартів ISO серії 9000 як схеми для проведення управлінських процедур таким чином, щоб забезпечити найвищу можливу якість діяльності органів виконавчої влади та їх посадових осіб.

Запровадження системи управління в органах виконавчої влади, як стверджують Програмні положення, сприяє оптимізації процесів планування розподілу ресурсів, а також визначенню додаткових підходів до об'єктивного оцінювання результатів діяльності органів виконавчої влади.

Як відмічається в Програмі, необхідність її введення в органах виконавчої влади обумовлена:

— відсутністю єдиних для всіх органів виконавчої влади стандартів і процедур діяльності;

— недостатньою орієнтованістю діяльності органів виконавчої влади та задоволення потреб споживачів, зокрема у сфері надання послуг;

— низькою якістю значної кількості послуг, що надаються органами виконавчої влади;

— потребою у вжитті додаткових заходів щодо запобігання проявам корупції серед посадових осіб, уповноважених на виконання функцій держави.

Вище зазначені фактори дають підставу стверджувати, що предметом управління якістю в системі є процедури діяльності органів виконавчої влади та різноманітні адміністративні послуги цих органів.

Як відомо, органи виконавчої влади України є однією з гілок державної влади України і становлять собою єдину систему, в якій вищим її органом є Кабінет Міністрів України. З цього випливає, що Кабінет Міністрів України повинен бути об'єктом запровадження системи управління якістю.

Однак відповідно Програмі система управління якістю буде запроваджуватися на першому етапі (до 2008 року включно) тільки в центральних апаратах міністерств та інших центральних органах виконавчої влади, апаратах Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київській та Севастопольській міських державних адміністраціях. Апарат Кабінету Міністрів України Програмою, на наш погляд без відомих причин, відрахований з числа об'єктів запровадження системи управління якістю. Він також, як і всі органи виконавчої влади, потребує підвищення результатів якості та ефективності своєї діяльності.

Аналіз Програми, як концептуальної моделі побудови та функціонування системи управління якістю в органах виконавчої влади України, дозволяє дійти ряду висновків, які свідчать про певну непродуманість її формування та помилковість вибору базового нормативного акта її побудування і функціонування, яка, по суті, відповідає державним стандартам України (ДСТУ ISO 9001-2001) «Система управління якістю вимоги» (ISO 9001-2000 ІДТ).

ДСТУ ISO 9001-2001 набрало чинності наказом Держстандарту України від 27 червня 2001 року № 317. Як свідчить зміст тексту ДСТУ ISO 9001-2001 (його преамбули), цей стандарт є ідентичним перекладом міжнародного стандарту ISO 9001-2000 Quality management systems – Requirements.

Він замінює стандарт ДСТУ ISO 9001-95 «Система якості. Модель забезпечення якості в процесі причитування, розроблення, виробництва, монтажу та обслуговування», ДСТУ ISO 9002-95 «Система якості. Модель забезпечення якості в процесі виробництва, монтажу та обслуговування», ДСТУ ISO 9003-95 «Система якості. Модель забезпечення якості в процесі контролю готової продукції та її випробувань».

У текст міжнародного стандарту, який став Державним стандартом, внесено такі редакційні зміни:

— термін «міжнародний стандарт» замінено на «державний стандарт»;

— стандарт доповнено додатковим додатком В, який містить перелік державних стандартів України, які гармонізовані з міжнародними стандартами.

Вищезазначене об'єктивно потребує відповіді на такі запитання:

— по-перше, яке відношення може мати нормативно-технічний акт, яким є ДСТУ ISO 9001-2001, та його вимоги з управління якістю продукції за питаннями адміністративно-статутно-правового характеру, яке визначення порядку координації органів виконавчої влади, інформаційно-методичного забезпечення запровадження системи управління якістю в органах виконавчої влади, організації навчання керівників та фахівців органів виконавчої влади, контролю за запровадженням та ефективністю функціонування системи управління якістю діяльності органів виконавчої влади України?;

— по-друге, чому в розробці системи управління якістю в системі органів виконавчої влади не брали участі загальновідомі інститути Академії наук України і галузеві інститути державного управління.

Їх участь у цьому процесі, на наш погляд, могла б зробити гідний науковий внесок до питань створення та застосування науково-обумовленої системи управління якістю управління діяльністю органів виконавчої влади України.

Крім того, для поняття та сутності системи управління якістю необхідно пояснити зміст понять і термінів, таких, як «якість продукції», «стандарт», «стандартизація управління якістю» і «система управління», які становлять собою елемент понятійного апарату цієї системи. На наш погляд, необхідно розібратися й у великій кількості функцій самої системи управління якістю в органах виконавчої влади.

Як відмічається в юридичній літературі, на даний момент практика із стандартизації пішла далеко вперед від теорії, від фундаментальних випробувань проблем, які зв'язані з вивченням сутності стандарту як спеціального акта державного органу. Категорія стандарту вважається однією з найбільш складних і рівною мірою суперечливих у тлумаченні нашою сучасною літературою.

У зв'язку з цим відмітимо, що стандарти в наш час регулюють не тільки поведінку людей в їх стосунках з природою, установлюючи певні вимоги та їх дії щодо предметів природи, техніки тощо, але й поведінку людей в їх стосунках один з одним. Незалежно від сфери регулювання, сучасні стандарти мають певний соціальний зміст, бо їх утворюють люди, які живуть у навколишньому суспільстві, є результатом суспільно-виробничої практики. Тому будь-яке правило, що встановлене стандартами, стає соціальним. Суспільство за певним порядком закріплює і забезпечує його виконання. Якщо ж правило встановлено та санкціоноване державою й охороняється примусовою силою держави, то воно стає змістом правової норми.

Проблеми підвищення якості та ефективності діяльності органів виконавчої влади є одним із важливих завдань на сучасному етапі державного будівництва, рівень якого більшою мірою визначається темпами науково-технічного прогресу, організації суспільного виробництва, дедалі більш широким залученням громадян та рішенням загальнополітичних питань, а також досягненням розвитку науково-технічної революції.

Треба враховувати, що, як кажуть класики, завдання організації та управління є найважчими, але водночас найблагодатнішими завданнями державного будівництва.

Отже, висновок простий і невтішний: при всіх існуючих концептуальних та методологічних засадах впровадження системи управління якістю в системі органів виконавчої влади досягнення мети підвищення ефективності діяльності органів виконавчої влади, за нашими міркуваннями, перебуває під великим питанням. І це зовсім не остаточна оцінка якості стану системи управління якістю в органах виконавчої влади.

УДК 351.713

Д.В. Приймаченко

ПЕРЕКОНАННЯ ЯК МЕТОД АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ ОРГАНІВ

Переконання як метод адміністративної діяльності означає моральний, психологічний вплив з боку митних органів і їх посадових осіб на об'єкт, його волю та поведінку, що породжує, зміцнює та розвиває свідомість, яка відповідає меті й завданням діяльності, спонукає до усвідомленого виконання вимог суб'єкта діяльності. Цей вплив формує та підтримує погляди, поведінку, яка б відповідала вимогам чинного митного законодавства через роз'яснення прав і обов'язків у сфері митно-правового регулювання суспільних відносин, привернення уваги до проблем діяльності митних органів, з одного боку, та громадян і суб'єктів господарювання – з іншого, підвищення зацікавленості осіб до належного виконання вимог митного законодавства, поєднання соціальних інтересів конкретної особи з інтересами держави та суспільства. Невід'ємною умовою результативності та дієвості методів переконання є розуміння особами цілей і завдань митних органів на конкретному етапі державотворення, відповідність інтересів держави, які представляють митні органи, конкретним особистим інтересам і потребам, бажання громадян брати участь у відстоюванні та забезпеченні національних інтересів.

Як процес, як спосіб впливу у сфері митних правовідносин, досліджуваний метод складається з двох частин, що відображаються в такому: по-перше, митні органи та їх посадові особи вербально й організаційно впливають на осіб, що є учасниками адміністративної діяльності; по-друге, ці особи усвідомлено, добровільно та сумлінно дотримуються приписів правових норм, підпорядковують свою поведінку приписам митних органів, їх посадових осіб.

Особливістю методу переконання, на думку переважної більшості науковців, є те, що його використання має передувати застосуванню всіх інших методів. Розуміння цього ні в кого не викликає сумнівів. Переконання як первинний метод адміністративної діяльності має суттєве значення для процесу взаємодії митних органів з громадянами та суб'єктами господарювання. Досить часто порушення норм митного законодавства та випадки девіантної поведінки, з